

Briuselis, 2020 10 08
C(2020) 6951 final

KOMISIJOS NUOMONĖ

2020 10 08

teikiama pagal Reglamentą (ES) 2017/1938 dėl dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 994/2010, dėl Lietuvos Respublikos kompetentingos institucijos Europos Komisijai pateikto prevencinių veikslių plano ir ekstremaliųjų situacijų valdymo plano

(Tekstas autentiškas tik lietuvių kalba)

KOMISIJOS NUOMONĖ

2020 10 08

teikiama pagal Reglamentą (ES) 2017/1938 dėl dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 994/2010, dėl Lietuvos Respublikos kompetentingos institucijos Europos Komisijai pateikto prevencinių veikslių plano ir ekstremaliųjų situacijų valdymo plano

(Tekstas autentiškas tik lietuvių kalba)

1. PROCEDŪRA

Reglamento (ES) 2017/1938 (toliau – Reglamentas) 8 straipsnio 2 dalies a ir b punktuose reikalaujama, kad kiekvienos valstybės narės kompetentinga institucija parengtų prevencinių veikslių planą (toliau – PVP) ir ekstremaliųjų situacijų valdymo planą (toliau – ESVP; kartu – planai). Pagal Reglamento 9 straipsnio 11 dalį ir 10 straipsnio 2 dalį planai turi būti atnaujinami kas ketverius metus, nebent dėl susidariusių aplinkybių juos atnaujinti reikėtų dažniau. Kompetentingų institucijų konsultacijos, numatytos 8 straipsnio 6 dalyje, vykdomos prieš priimant planus.

Planai (taip pat atnaujinti planai) turi būti grindžiami rizikos vertinimu, kurį remdamasi reglamento 7 straipsniu kiekviena kompetentinga institucija turi patvirtinti ir pateikti Komisijai prieš priimdama planus. Rizikos vertinime remiantis bendrais elementais, pavyzdžiui, įvairiais išskirtinai didelio dujų poreikio ir tiekimo sutrikimo scenarijais, turėtų būti visapusiškai įvertinta su dujų tiekimo saugumu susijusi rizika valstybėje narėje.

2019 m. balandžio 26 d. Lietuvos kompetentinga institucija, Energetikos ministerija, vadovaudamasi reglamento 7 straipsniu pateikė Komisijai rizikos vertinimą.

2020 m. gegužės 21 d. Energetikos ministerija pateikė Komisijai prevencinių veikslių planą ir ekstremaliųjų situacijų valdymo planą.

Įvertinusi planus, remdamasi Reglamento 8 straipsnio 8 dalyje išdėstytais kriterijais ir VI bei VII prieduose pateiktais šablonais, ir pateikusi savo pagrindines išvadas Dujų koordinavimo grupei 2019 m. kovo 19 d., 2019 m. birželio 27 d., 2019 m. rugsėjo 26 d., 2020 m. sausio 29 d. ir 2020 m. balandžio 22 d., Komisija teikia toliau nurodytas pastabas dėl planų.

2. KOMISIJOS TEIKIAMAS PLANŲ VERTINIMAS

Lietuvos kompetentingos institucijos pateiktuose planuose daugeliu aspektų išsamiai ir visapusiškai apibūdinta Lietuvos dujų sistema. Be to, itin sveikintinas glaudus regioninis politinio ir techninio lygmens koordinavimas su kaimyninėmis šalimis.

Tačiau Komisija mano, kad kai kurie planų elementai nevysiškai atitinka Reglamento reikalavimus.

2.1. Prevencinių veiksmų planas (PVP)

Trūksta informacijos apie tiekimo standarto įgyvendinimą

Remiantis Reglamento 9 straipsnio 1 dalies c punktu ir VI priedo 4 dalimi, PVP turi būti nurodytos priemonės, kiekiai ir išsamiai apibūdinti pajėgumai, kurių reikia tiekimo standartui įgyvendinti, pateikta informacija apie atitikties tiekimo standartui *ex ante* stebėsenos sistemą (VI priedo 4 dalies d punkto iii papunktis), kiekvienos priemonės ekonominį poveikį, poveikį aplinkai ir vartotojui (VI priedo 4 dalies d punkto v papunktis), taip pat informacija apie kiekvieną taikomą ne rinkos priemonę (VI priedo 4 dalies d punkto vi papunktis). Pateiktame PVP šios informacijos trūksta.

Komisija laikosi nuomonės, kad Lietuvos PVP turėtų būti pateikta išsami informacija apie tiekimo standarto įgyvendinimui užtikrinti taikomų priemonių ekonominį poveikį, poveikį aplinkai ir vartotojui.

Trūksta informacijos apie elementus, susijusius su saugomais vartotojais

Reglamento 2 straipsnio 5 punkte pateikta saugomo vartotojo apibrėžtis, kuria tam tikrų kategorijų vartotojams nustatyti tam tikri kiekybiniai apribojimai. Remiantis Reglamento 9 straipsnio 1 dalies b punktu, ši apibrėžtis turi būti įtraukta į PVP. Prie dujų skirstymo tinklo prijungtos mažosios ir vidutinės įmonės (2 straipsnio 5 punkto a papunktis) ir prie dujų skirstymo ar perdavimo tinklo prijungti pagrindinių socialinių paslaugų teikėjai (2 straipsnio 5 punkto b papunkčio) saugomais vartotojais gali būti laikomi tik tuo atveju, jei jų bendras suvartojamas dujų kiekis nesudaro daugiau kaip 20 % bendro metinio galutinio dujų suvartojimo.

Remiantis Lietuvos pateiktame PVP nurodytomis kategorijomis, į kurias pagal suvartojimą suskirstytos skirtingos vartotojų grupės (namų ūkiai, saugomi pramoniniai vartotojai, nesaugomi pramoniniai vartotojai, centralizuotas šilumos tiekimas), nėra galimybės aiškiai įvertinti bendrą kiekį, tenkantį a ir b punktams priskiriamoms vartotojų grupėms, todėl neįmanoma patikrinti, ar laikomasi reikalavimo dėl 20 % ribos.

Komisijos nuomone, Lietuvos PVP reikėtų iš dalies pakeisti, kad būtų aiškiai matyti, ar vartotojų kategorijos, kurias Energetikos ministerija laiko saugomomis, atitinka saugomų vartotojų kategoriją pagal Reglamentą, ir ar laikomasi reikalavimo dėl 20 % ribos.

Trūksta informacijos apie konsultacijas su suinteresuotaisiais subjektais

Remiantis reglamento 8 straipsnio 2 dalimi ir VI priedo 9 punktu, PVP turėtų būti pateikta informacija apie konsultavimosi su suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant organizacijas, atstovaujančias namų ūkių interesams, ir organizacijas, atstovaujančias pramoninių dujų vartotojų interesams (bet šiomis organizacijomis neapsiribojant), mechanizmą ir šių konsultacijų rezultatus.

Lietuvos PVP nepateikta jokios informacijos apie konsultacijas su suinteresuotaisiais subjektais.

Komisija laikosi nuomonės, kad Lietuvos PVP turėtų būti papildytas informacija apie konsultacijas su suinteresuotaisiais subjektais ir nacionaline reguliavimo institucija. Jeigu su šiomis grupėmis nebuvo konsultuotasi, reikėtų organizuoti papildomas konsultacijas, o jų rezultatai turėtų būti įtraukti į PVP.

Trūksta informacijos apie prevencines priemones, įskaitant informaciją apie jų ekonominį poveikį, poveikį vidaus rinkai, aplinkai ir vartotojams

Reglamento 9 straipsnio 1 dalies f–h punktuose ir VI priedo 4–5 punktuose reikalaujama, kad valstybės narės į savo PVP įtrauktų informaciją apie numatomų priemonių ekonominį poveikį, taip pat apibūdintų tų priemonių poveikį vidaus rinkos veikimui, aplinkai ir vartotojams.

Pateiktame PVP išvardytos kelios priemonės, tačiau jos yra labai bendro pobūdžio. Nėra aiškiai nurodyta jų sąsaja su rizikos vertinime nustatytais rizikos scenarijais, o kai kurios tų priemonių atrodo esančios labiau taisomojo nei prevencinio pobūdžio. Be to, PVP neįvertintas tų priemonių numatomas poveikis įvairiais aspektais, nurodytais Reglamento 9 straipsnio 1 dalies f–h punktuose. PVP nepateiktas ir kiekvienos ne rinkos priemonės pagrindimas – konkrečiau, nepaaiškinta, kodėl tokios priemonės yra būtinos (pvz., kodėl tiekimo saugumo negalima užtikrinti vien rinkos priemonėmis).

Komisija mano, kad PVP turėtų būti papildytas pirmiau minėta informacija.

Kita trūkstama informacija

Remiantis Reglamento 8 straipsnio 5 dalimi ir VI priedo 1.2 punkto a papunkčiu, pagrindinius dujų suvartojimo rodiklius reikia nurodyti mlrd. m³ (metinį galutinį dujų suvartojimą) ir mln. m³ per parą (didžiausią poreikį). Lietuvos PVP šie rodikliai pateikti, tačiau jie išreikšti tik TWh ir GWh. Komisijos nuomone, PVP reikia iš dalies pakeisti, kad tie rodikliai būtų pateikti reikiama vienetais.

2.2. Ekstremaliųjų situacijų valdymo planas (ESVP)

Rinkos ir ne rinkos priemonių vaidmuo siekiant įveikti krizę

Remiantis Reglamento 10 straipsnio 1 dalies h ir i punktais ir VII priedo 2 punktu, ESVP turėtų būti išdėstytos priemonės, kurių numatoma imtis kiekvieno krizės lygio atveju, ir numatomas tų priemonių vaidmuo siekiant įveikti krizę kiekvienu atitinkamu atveju.

Lietuvos ESVP pateiktas numatomų rinkos ir ne rinkos priemonių sąrašas. Tačiau nepateikta jokios informacijos apie numatomą išvardytų priemonių vaidmenį siekiant įveikti krizę.

Komisija mano, kad ESVP turėtų būti papildytas pirmiau minėta informacija.

Trūksta informacijos apie solidarumo susitarimus

Reglamento 13 straipsnyje reikalaujama, kad valstybės narės, laikydamosi solidarumo principo, nustatytų nuostatas, kuriomis būtų užtikrinamas dujų tiekimas būtiniausiam vartotojų skaičiui visose valstybėse narėse ir tokio tiekimo sąlygas (toliau – solidarumo pareigos). Tai kraštutinė priemonė, taikytina ekstremaliųjų situacijų atveju. Reglamento 10 straipsnio 1 dalies m punkte ir VII priedo 8.3 punkte reikalaujama, kad valstybės narės aprašytų priemones, nustatytas siekiant taikyti Reglamento 13 straipsnyje nustatytas solidarumo pareigas.

Lietuvos ESVP nepateikta jokios informacijos apie priemones, nustatytas siekiant taikyti solidarumo pareigas, plane tik nurodytas specialus dokumentas dėl regioninio bendradarbiavimo.

Nors Komisijai žinoma, kad Šiaurės rytų rizikos grupės nariai pradėjo diskusijas šiuo klausimu, ir ji džiaugiasi šiuo darbu, Komisija laikosi nuomonės, kad ESVP turėtų būti papildytas išsamiais nuostatomis dėl Reglamento 13 straipsnyje nurodytų solidarumo pareigų taikymo.

Trūksta informacijos apie ekstremaliųjų situacijų bandymus

Reglamento 10 straipsnio 3 dalyje reikalaujama, kad valstybės narės bent kartą tarp kas ketverius metus atliekamų ESVP atnaujinimų atliktų tikralaikio reagavimo į ekstremaliąsias situacijas bandymus. Pagal Reglamento 10 straipsnio 3 dalį ir VII priedo 7 punktą, ESVP turėtų būti pateikta informacija apie tokius ekstremaliųjų situacijų bandymus.

Pateiktame ESVP informacijos apie tokius bandymus nėra. Konkrečiau, jame nepateiktas imitavimo bandymų tvarkaraštis ir nenurodyti konkretūs imituojami poveikio scenarijai. Komisija mano, kad ESVP šiuo klausimu turėtų būti papildytas.

Trūksta informacijos apie specialiąsias priemones dėl elektros energijos gamybos ir centralizuoto šilumos tiekimo

Pagal Reglamento 10 straipsnio 1 dalies e punktą ir VII priedo 3 punktą, ESVP turėtų būti išdėstytos priemonės ir veiksmai, kurių reikia imtis siekiant sumažinti galimą dujų tiekimo

sutrikimo poveikį centralizuotam šilumos tiekimui ir elektros energijos, pagamintos iš dujų, tiekimui.

Pateiktame ESVP nėra informacijos apie tokias priemones ir veiksmus. Be to, jame nenurodyta, kodėl tokios priemonės nebūtų tikslingos.

Komisija mano, kad ESVP turėtų būti papildytas pirmiau minėta informacija.

3. IŠVADA

Remdamasi pirmiau pateiktu vertinimu ir atsižvelgdama į Reglamento 8 straipsnio 8 dalies d punktą, Komisija daro išvadą, kad kai kurie planų elementai neatitinka tam tikrų Reglamento nuostatų.

Komisija ragina Energetikos ministeriją iš dalies pakeisti planus, deramai atsižvelgiant į šioje Komisijos nuomonėje išreikštą susirūpinimą, ir pagal Reglamento 8 straipsnio 9 dalį iš dalies pakeistus planus per tris mėnesius pateikti Komisijai.

Šioje nuomonėje pateiktas Komisijos vertinimas nedaro poveikio jokiai pozicijai, kurios ji gali laikytis Lietuvos atžvilgiu dėl nacionalinių priemonių suderinamumo su ES teisės aktais, įskaitant atvejus, kai vykdoma pažeidimų nagrinėjimo procedūra ir užtikrinamas Europos Sąjungos konkurencijos taisyklių, įskaitant Sąjungos pagalbos taisykles, vykdymas.

Komisija šią nuomonę paskelbs viešai. Komisija nemano, kad joje pateikta informacija yra konfidenciali, visų pirma dėl to, kad ji susijusi su planais, kurie yra viešai prieinami. Prašome Energetikos ministeriją per penkias darbo dienas nuo šios nuomonės gavimo dienos informuoti Komisiją, ar nuomonėje yra neskelbtinos komercinės informacijos, kurios konfidencialumą reikia užtikrinti.

Priimta Briuselyje 2020 10 08

Komisijos vardu
Kadri SIMSON
Komisijos narė

